

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

MICROSOFTS REMISSVAR PÅ IT-DRIFTSUTREDNINGENS SLUTBETÄNKANDE SÄKER OCH KOSTNADSEFFEKTIV IT-DRIFT – FÖRSLAG TILL VARAKTIGA FORMER FÖR SAMORDNAD STATLIG IT-DRIFT (SOU 2021:97)

Microsoft AB inkommer i detta dokument med synpunkter rörande IT-driftsutredningens slutbetänkande "Säker och kostnadseffektiv IT-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift" (SOU 2021:97) (härefter Utredningen). På samma sätt som delbetänkandet ingår som underlag för analys och förslag i slutbetänkandet, hänvisar vi även till Microsofts tidigare remissvar (SOU 2021:1) där bl.a. synpunkter¹ vad gäller rättslig analys av dataskydd och tredjelandsoverföring lämnats.

Övergripande kommentar

Microsoft instämmer i utredningens fastslagande av att det övergripande målet för en samordnad statlig it-drift ska vara ökad säkerhet och kostnadseffektivitet i statliga myndigheters it-drift. Microsoft delar uppfattningen att myndigheter även i framtiden kommer ha behov av olika driftsalternativ, samt att samordningen syftar till att ge stöd och vägledning i valet av driftslösningar. Likaså att *säkerhet* och *kostnadseffektivitet* är centrala faktorer, men vi vill även lyfta andra viktiga aspekter som *hållbarhet* och *miljöpåverkan, användarvänlighet, innovationsförmåga* och *robusthet* som likväl centrala faktorer för att myndigheters it-drift på bästa vis ska tjäna samhället och dess medborgare. I Utredningens analys av säkerhetsaspekter och kostnadseffektivitet saknas grundligare mätvärden vilket gör att slutsatser inte alltid har kunnat förankras på ett tillfredställande vis. Givet den långtgående inverkan som förslaget kan ha på beslutsfattande strukturer och marknad efterlyser vi för dessa delar närmare utvärdering.

Nedan följer specifika synpunkter som Microsoft särskilt vill framhålla.

Förslag ska vara grundade i saklig utvärdering och analys

Samtidigt som Utredningen konstaterar att avsaknaden av en nollmätning vid inrättande av bl.a. Försäkringskassans uppdrag har gjort det svårt att bedöma resultat och effekter för enskilda myndigheter så har nu föreslagits en modell för samordnad IT-drift med förväntade säkerhets- och kostnadseffekter utan att haft möjlighet till en grundligare utvärdering av rådande former och utan att närmare redogöra med underbyggd data för vilka positiva kostnads- och säkerhetsmässiga effekter den föreslagna formen väntas ha. Av den anledningen är det särskilt välkommet att ESV föreslås ta fram nolläge och nyckelindikatorer

---

¹ "Utredningens påståenden om tredjelandsoverföringar i förhållande till amerikansk övervakningslagstiftning framstår som alltför kategorisk då det under vissa förutsättningar går att hitta kompletterande skyddsåtgärder till standardavtalsklausulerna som möjliggör tredjelandsoverföringar."

för utvärdering (11.1). Dessa borde enligt Microsofts mening användas till att analysera pågående uppdrag hos bl.a. Försäkringskassan, jämfört med andra nuvarande driftformer, för att få en samlad bedömning av vilken väg framåt som är mest säker och kostnadseffektiv för statens it-drift.

Samordnad it-drift om lämpligt ur ett säkerhetsperspektiv

Utredaren ska enligt direktiven analysera säkerhetsmässiga förutsättningar för samordnad statlig it-drift och lämna förslag på mer varaktiga former för sådan it-drift om det bedöms lämpligt ur ett säkerhetsperspektiv. Begreppet säkerhet, som bl.a. konstaterats i delbetänkandet, har flera beståndsdelar. Utredningen konstaterar (10.6.1) att en samordnad statlig it-drift ställer i sig krav på robusthet och redundans i lösningarna, men att det också *kan* bidra till ökad säkerhet i statliga myndigheters it-drift. Det görs ingen grundligare analys utan närmast ett antagande om att samordnad drift ökar säkerheten utan att närmare definiera på vilket sätt säkerheten skulle öka och vad man menar med säkerhet i detta avseende. Microsoft menar att en närmare analys av information- och cybersäkerhet med förslaget hade behövts för att avgöra just lämpligheten. I delbetänkandet konstaterades att den tekniska utvecklingen med ökade risker för hot och angrepp kan leda till ökade cybersäkerhetskostnader för verksamheter. Idag investerar de marknadsledande plattformarna hundratals miljarder kronor i cybersäkerhet och är byggda för att hantera globala cyberattacker mot miljarder användare. Om Sverige skulle satsa 100 Mkr/år i cybersäkerhet på det samordnade statliga tjänsteutbudet så skulle det i perspektivet vara tusendelar av de investeringar i cybersäkerhet som görs av de marknadsledande plattformarna. Genom att ha en global närvaro så skapas det i dessa plattformar en unik kompetens om cyberhot från såväl nationella statsunderstödda aktörer som andra cyberaktörer som kan hota svenska intressen, en kunskap särskilt viktig för svenska myndigheter. Microsoft anser att det måste analyseras ytterligare hur ett statligt tjänsteutbud kan använda sig av de resurser som finns att tillgå på marknaden när det gäller cybersäkerhet. Vi delar därmed Utredningens uppfattning (10.6.3) om att bygga en isolerad myndighetslösning inte är lämpligt.

Samverkan med privata aktörer

Microsoft delar Utredningens konstaterande om att det krävs samverkan och samverkansforum i flera led för att det föreslagna upplägget för it-drift ska kunna realiseras (11.4). De stöd- och expertmyndigheter som ska ingå i organisationen för den samordnade statliga it-driften för att ge stöd inom sina respektive kompetensområden tillstyrks. Det saknas däremot samverkansforum med privata aktörer, vilket riskerar att begränsa samverkansrådets inblick i kommande utveckling både v.g. innovation och säkerhet. Det är också särskilt förvånande eftersom Utredningen samtidigt rätteligen konstaterar att privata aktörer har en viktig roll i den samordnade statliga it-driften samt att den inte ska ses som en statligt isolerad företeelse (11.12).

Risk för inlåsnings effekt i det samordnade statliga tjänsteutbudet

Inom den privata sektorn så har konkurrensen skapat en stor mängd tjänster för att enkelt kunna flytta mellan olika IT-plattformar vilket minskar inlåsnings effekter. I ett samordnat statligt tjänsteutbud riskerar man utveckla lösningar som är unika på marknaden och som därför helt saknar fungerande kommersiella ekosystem. Sådana lösningar riskerar stora inlåsnings effekter med effekten att det inte går att lämna dessa system utan mycket stora kostnader.

Bristande analys av marknadspåverkan och konkurrensrätt

Det förslag som lagts fram innefattar en rad konkurrensrättsliga betänkligheter som inte utretts i den grad som kan förväntas givet de potentiellt långtgående förändringar för statens it-driftsformer som föreslås. Detsamma kan anföras beträffande statsstöd. De lagstiftningsåtgärder som föreslås innebär att man undviker marknadslösningar, men inte heller följer det europeiska upphandlingsregelverket – detta genom att det samordnade statliga tjänsteutbudet som ska tillhandahållas av fyra utpekade leverantörsmyndigheter ska överenskommas internt inom staten, direkt mellan statliga myndigheter (6.8.3, 8.3.4, 10.5).

I betänkandet medges att de fyra leverantörsmyndigheterna i konkurrensrättslig mening kan ses som företag som säljer IT-tjänster till det offentliga (11.9.1) samtidigt som tjänsterna inte tillåts utsättas för konkurrens på en öppen marknad. Avtal rörande tillhandahållande respektive anskaffning av IT-tjänster mellan leverantörsmyndighet och kundmyndighet torde rimligen ha en civilrättslig verkan. Exempelvis beträffande tjänstens tillgänglighet och liknande aspekter som rör parternas åtaganden sinsemellan, vilket inverkar på upphandlingsreglernas tillämplighet.